

1 Úvod a vymezení předmětu	17
1.1 CO JE TO SOCIOLOGIE	18
1.1.1 Vymezení předmětu zájmu	18
1.1.2 V čem spočívá sociologický přístup	19
1.2 MANAŽERSKÁ SOCIOLOGIE	20
1.2.1 Co je a co není organizace	21
1.2.2 Hlavní fáze vývoje manažerské sociologie	22
1.2.3 Smysl a význam studia manažerské sociologie	22
1.3 VZTAH SOCIOLOGIE K JINÝM OBORŮM A DISCIPLÍNÁM	23
1.3.1 Manažerská sociologie a ekonomie	23
1.3.2 Manažerská sociologie a teorie managementu	24
1.4 RŮZNÉ POHLEDY NA ČLOVĚKA A NA ORGANIZACI	25
1.4.1 Organizace jako bojiště	25
1.4.2 Organizace jako divadlo	26
1.4.3 Organizace jako stroj	26
1.4.4 Organizace jako divošíský kmen	27
1.5 VÝZNAMNÉ POSTAVY A SMĚRY DĚJIN SOCIOLOGIE	27
Literatura	33
 2 Kvalitativní metody sociologického výzkumu	 37
2.1 ROZDÍL MEZI KVALITATIVNÍMI A KVANTITATIVNÍMI METODAMI	38
2.1.1 Kvalitativní výzkum	38
2.1.2 Kvantitativní výzkum	40
2.2 VALIDITA A RELIABILITA: MĚŘÍTKA POUŽITELNOSTI VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	40
2.3 VYBRANÉ KVALITATIVNÍ METODY	42
2.3.1 Nestandardizovaný rozhovor	42

2.3.2 Rozhovor pomocí návodu (polostandardizovaný rozhovor)	42
2.3.3 Narativní rozhovor	43
2.3.4 Skupinová diskuse (focus group)	43
2.3.5 Pozorování	44
2.3.6 Případová studie	44
2.3.7 Experiment	45
2.4 OBECNÉ POZNÁMKY KE KVALITATIVNÍM METODÁM	45
2.5 METODY NA POMEZÍ KVALITATIVNÍCH A KVANTITATIVNÍCH METOD	46
2.5.1 Analýza dokumentů (obsahová analýza)	46
2.5.2 Sociometrie	47
Literatura	49
3 Kvantitativní metody sociologického výzkumu	53
3.1 POSTUP PŘI DOTAZNÍKOVÉM VÝZKUMU	54
3.2 FORMULACE HYPOTÉZ	54
3.3 ROZHODNUTÍ, ZDA JE DOTAZNÍKOVÝ VÝZKUM VŮBEC VHDNÝ	55
3.4 URČENÍ ZÁKLADNÍHO SOUBORU	56
3.5 URČENÍ VELIKOSTI VZORKU	56
3.6 URČENÍ ZPŮSOBU VÝBĚRU VZORKU	57
3.6.1 Náhodný výběr	58
3.6.2 Kvótní výběr	58
3.7 KONSTRUKCE DOTAZNÍKU	58
3.8 PILOTNÍ VÝZKUM	59
3.9 SBĚR DAT (VYPLŇOVÁNÍ DOTAZNÍKŮ)	60
3.9.1 Osobní pohovory tazatelů s respondenty	60
3.9.2 CATI – telefonické dotazování	60

3.9.3 Internetové výzkumy	60
3.9.4 Dotazníky distribuované poštou	61
3.9.5 „Bezbranné“ populace	61
3.10 ZPRACOVÁNÍ A ANALÝZA DOTAZNÍKŮ	61
3.10.1 Jednorozměrné statistiky	61
3.10.2 Souvislost mezi jevy	62
3.10.3 Složitější sítě příčinnosti	63
3.10.4 Faktorová analýza	64
3.11 POZNÁMKA KE KVANTITATIVNÍM METODÁM	65
Literatura	67
4 Socializace	71
4.1 ČLOVĚK JAKO SOCIÁLNÍ BYTOST	72
4.2 SOCIALIZACE	73
4.3 SOCIALIZACE A VARIABILITA SOCIÁLNÍHO CHOVÁNÍ	76
4.4 SOCIALIZACE, SOCIÁLNÍ ROLE	78
4.5 SOCIALIZACE, POJETÍ SEBE SAMA A SOCIÁLNÍ IDENTITA	80
Literatura	82
5 Sociální instituce	85
5.1 SOCIÁLNÍ INSTITUCE	86
5.2 RODINA	88
5.2.1 Sociální struktura rodiny a její podoby	89
5.3 VZDĚLÁVACÍ INSTITUCE	89
5.4 EKONOMICKÉ INSTITUCE	90
5.5 VYMEZENÍ SOCIÁLNÍCH INSTITUCÍ PODLE JENKINSOVÉ	94

5.6 SOCIÁLNÍ KONTROLA	95
5.7 MOC, AUTORITA A VLIV	97
5.7.1 Moc ve formalizovaných organizacích	98
Literatura	101
6 Adaptace a vnější prostředí organizace	105
6.1 JEDINEC VE VNĚJŠÍM PROSTŘEDÍ	106
6.2 KULTURNÍ ADAPTACE	106
6.3 PRACOVNÍ ADAPTACE	108
6.3.1 Adaptační proces a jeho řízení	109
6.4 VNĚJŠÍ PROSTŘEDÍ ORGANIZACE	110
6.5 VNĚJŠÍ VZTAHY ORGANIZACE	111
Literatura	114
7 Kultura organizace	117
7.1 DEFINICE KULTURY	118
7.2 VZTAH SKUTEČNÉ A OFICIÁLNÍ KULTURY	119
7.3 ROLE JEDINCE V KULTUŘE ORGANIZACE	120
7.4 KULTURNÍ ŠOK	121
7.5 AKULTURACE	122
7.6 SÍLA PODNIKOVÉ KULTURY A LOAJALITA ZAMĚSTNANCŮ	124
7.7 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ KULTURU ORGANIZACE	125
7.8 SUBKULTURY A KONTRAKULTURY	126
7.9 ZMĚNA ORGANIZAČNÍ KULTURY	127
7.10 TYPOLOGIE KULTUR	127
7.10.1 Typologie Charlese Handyho	128

7.10.2 Typologie Fonse Trompenaarse	129
Literatura	132
8 Sociální skupina, organizace, pracovní skupina, tým	135
8.1 SOCIÁLNÍ SKUPINA	136
8.2 FORMÁLNÍ ORGANIZACE	138
8.3 PRACOVNÍ SKUPINY	139
8.4 PRACOVNÍ TÝMY	140
8.5 VIRTUÁLNÍ TÝMY	140
Literatura	144
9 Stratifikace a mobilita ve společnosti a organizaci	147
9.1 SOCIÁLNÍ STRUKTURA Z POHLEDU SOCIOLOGIE	148
9.2 SOCIÁLNÍ STRATIFIKACE	149
9.2.1 Tři dimenze stratifikace podle Webera	150
9.2.2 Typy stratifikačních systémů	150
9.3 STRATIFIKAČNÍ TEORIE	151
9.4 SOCIÁLNÍ STRUKTURA ČR	153
9.4.1 Transformace sociální struktury v ČR	153
9.5 SOCIÁLNÍ MOBILITA	155
Literatura	157

10 Konflikt v organizaci	161
10.1 DEFINICE KONFLIKTU	162
10.2 ZÁKLADNÍ POHLEDY NA KONFLIKT V ORGANIZACI	163
10.2.1 Konsenzuální pohled	163
10.2.2 Teorie konfliktu	164
10.3 KLASIFIKACE KONFLIKTŮ	165
10.3.1 Rozdělení konfliktů podle Ralfa Dahrendorfa	165
10.3.2 Řízení konfliktů podle Lewise Cosera	165
10.4 ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ	166
10.4.1 Model Thomase a Kilmanna	166
10.4.2 Model IBRD	166
10.5 POZITIVNÍ FUNKCE KONFLIKTU	167
10.6 STŘETNUTÍ KULTUR – SPECIFICKÁ PODOBA KONFLIKTŮ V ORGANIZACI	168
Literatura	170
Vzorový test	172
Glosář	174